

LITURGISCHE ORIËNTATIE (4)

VOTUM EN GROET

Het eerste wat de predikant zegt, na het stille voorbereidingsgebed van de staande gemeente, is het zogenaamde *votum* en de *groet*. Met het uitspreken daarvan wordt de samenkomst van het alledaagse leven overgezet naar het bijzondere van de eredienst.

De bewoordingen daarvan zijn in de loop van de kerkgeschiedenis ontstaan. Veelal al in de Vroege Kerk. Er zijn verschillende termen in zwang. Augustinus (400 n. Chr.) begon met: *'De HEER zij met u'*, door de gemeente beantwoord met: *'en met uw geest'*. Zo wordt het in veel kerken nog gedaan. In kerken van het gereformeerde type, zoals de onze, worden andere woorden gebezigd, kortweg betiteld als het *'Onze Hulp'* (*adjutorium*). Dat bestaat uit een Bijbelwoord uit Psalm 124, een pelgrimslied, en wordt beschouwd als een belijdenis in de sfeer van een gebed, waarom het met de ogen dicht wordt gesproken: *'Onze hulp is in de Naam van de HERE, die de hemel en de aarde gemaakt heeft.'* (vs.8). Het heeft het karakter van bemoediging. Zo wordt het soms ook wel genoemd.

Daaraan wordt toegevoegd: *'die trouw blijft tot in eeuwigheid en het werk van Zijn handen nooit loslaat'*, een tekst ontleend aan Psalm 138 en Psalm 146.

Het *'Onze Hulp'* wordt in onze traditie een *'votum'* genoemd. Dat is een Latijns woord voor *'belofte'*.

Na het votum volgen nog enkele woorden, nu met ogen open gesproken en aangehoord.

Dat is de groet. Woorden ontleend aan 1 Korinthiërs 1 : 3: *'Genade zij u en vrede van God onze Vader en van de Heer Jezus Christus.'* Ook deze bewoording heeft oude wortels, ze wordt al genoemd in een kerkorde van de 4^e eeuw. Meestal wordt er aan toegevoegd: *'en van de Heilige Geest'* of *'in gemeenschap met'* dan wel *'in de eenheid met de Heilige Geest.'*

In onze Nieuwe Kerk worden soms, door de eigen predikant of een gastpredikant, varianten voor votum en groet gebruikt. Klassiek zijn de woorden voor het votum: *'In de Naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.'* Ook wordt wel gegroet met de tekst Openbaring 1 : 4 en 5.

Wordt de groet vergezeld van het opsteken van de hand? De meeste voorgangers doen dat. Of zelfs met twee handen, als bij een zegen? Professor H. Jonker wees er eens op dat de groet geen zegen is. Die komt aan het eind van de dienst. In het gewone leven groeten we toch ook niet met gestrekte arm, vindt hij. Ik val hem daarin bij. Maar men werpt hem wel tegen dat in de Bijbel elke groet (*sjaloom* bv.) iets van een zegen heeft. Wie dat zo aanvoelt zal dan ook de groet met gesloten ogen ontvangen.